

LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE

- ABE-KOSAKA, Hiromi, „Außenpolitik“ der Reichsstadt Nürnberg im 15. Jahrhundert. *Korrespondenz und Gesandtschaften des Nürnberger Rates* (= Nürnberger Werkstücke zur Stadt- und Landesgeschichte, Band 79), Nürnberg 2022.
- ANSORGOVÁ, Kristýna, *František Filip ze Šternberka jako císařský vyslanec v Polsku a Sasku v letech 1749–1764*, diplomová práce na FF UK, Praha 2020.
- BADA, Michal, *Slovenské dejiny II. 1526–1780*, Bratislava 2017.
- BEALE, Philip, *A History of the Post in England from the Romans to the Stuarts*, New York 1998.
- BELISOVÁ, Natalie, *Osud má jméno Dolský mlýn*, Děčín 2012.
- BEŇOVÁ, Anna, *Knih rozhodnutí mesta Prešova 1762–1776*, Slovenská archivistika 53, 2023, č. 1, s. 27–46.
- BEŇOVÁ, Anna, *Knih rozhodnutí mesta Prešova z rokov 1762–1776 (dejiny správy a diplomaticko-obsahová analýza prameňa)*, magisterská práca na FF Prešovské univerzity, Prešov 2022.
- BEŇOVÁ, Anna, *Zmeny v mestskej samospráve Prešova pod vplyvom centralizačných tendencií Uhorských štátnych orgánov v 18. storočí*, Annales historici Presovienses 24, 2024, č. 1, s. 7–22.
- BERAN, Zdeněk – VOJTIŠKOVÁ, Jana, *Landfrýdní spolek stavů Litoměřického kraje z roku 1440*, Sborník archivních prací 63, 2013, č. 2, s. 303–333.
- BERGERBUSCH, Eva-Maria, „Gefragt, wer ich sei“. *Wie sich mittelalterliche Boten auswiesen*, Hamburg 2017.
- BERTRAND, Paul, *Documenting the Everyday in Medieval Europe. The Social Dimension of a Writing Revolution 1250–1350* (= Utrecht Studies in Medieval Literacy 42), Turnhout 2019.
- BÍLEK, Ivan (ed.), *Česká Kamenice*, Česká Lípa 2002.
- BLAŽEK, Konrad, *Ť. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch. Der Adel von Österreichisch-Schlesien. 4. Band, 11. Heft*, Nürnberg 1883.
- BOUKAL, Jan, „*Ťá německy neumím a skrze to dlúho odpovédi jsem vám nedal*“. *Formy, obsah a jazyk komunikace mezi chebskou městskou radou a českou šlechtou v pozdním středověku*, in: Lenka Bobková – Tomáš Velička (ed.), *Doznívající středověk. Klíč k podobě České koruny raného novověku* (= Korunní země v dějinách českého státu X), Praha – Ústí nad Labem 2023, s. 49–62.
- BOUKAL, Jan, *Vztahy města Cheb a české šlechty v pozdním středověku*, disertační práce na FF UK, Praha 2021.
- BRINDZA, Peter, *Funkcia trenčianskeho mestského komorníka v 17. storočí z pohľadu archontológie*, Mesto a dejiny 3, 2014, č. 2, s. 23–38.
- BRIQUET, Charles Moïse, *Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier*, I. díl, A–Ch, New York 1966.
- CTIBOROVÁ, Miroslava, *Korespondence mezi purkmistrem a radou města Českých Budějovic a purkmistrem a radou města Soběslavi*, Táborský archiv 11, 2002, s. 147–153.
- ČAPSKÝ, Martin, *Zrození země. Komunikující společenství pozdně středověkého Slezska*, Praha 2013.
- ČAREK, Jiří – LŮŽEK, Bořivoj, *Názvosloví městských knih v severozápadních Čechách*, SAP 18, 1968, č. 2, s. 452–477.
- ČERNÝ, Jan, *Službu svou vzkazujem, slovné opatrnosti, páni sousedé a přátelé naši milí*, Rakovnický sborník historický 7, 2006, s. 163–228.
- ČOUPEK, Lukáš, *Novověká kancelář města Uherského Hradiště do roku 1786*, in: Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity – C 50, 2003, s. 149–159.
- DIRKS, Florian, *Städte und städtische Führungsgruppen des Hanseraums und ihre Bündnisse. Die Ratssendeboten des Spätmittelalters zwischen Kooperation und Konflikt*, in: Roland Deigendesch – Christian Jörg (ed.), *Städtebünde und städtische Außenpolitik: Träger, Instrumentarien und Konflikte während des hohen und späten Mittelalters*. 55. Arbeitstagung in Reutlingen, 18.–20. November 2016, Ostfildern 2019, s. 139–152.
- DOERR, August von, *Der Adel der böhmischen Kronländer*, Prag 1900.
- ĎURČANSKÝ, Marek, *Nymburský radní protokol z let 1635–1636. Předběžná zpráva o jednom dlouhodobém badatelském zájmu*, in: Radana Červená (ed.), *Archivum amicus historici est. Sborník příspěvků k životnímu jubileu Hany Jordánkové*, Brno 2015, s. 294–308.
- DVORSKÝ, František (ed.), *Dopisy pana Zdeňka Lva z Rožmitála z let 1508–1535*, in: Archiv český, XI, Praha 1892, s. 1–120.
- ELBEL, Petr, *Pobyty vyslanců a poslů města Znojma na dvoře krále Zikmunda a rakouského vévody Albrechta V. ve světle znojemských městských účtů z let 1421–1422. Příspěvek k dvorské každodennosti*, in: Dana Dvořáčková-Malá – Jan Zelenka (ed.), *Dvory a rezidence ve středověku III. Všední a sváteční život na středověkých dvorech*, Praha 2009, s. 475–502.
- FAZEKAS, István, *A Magyar Udvari Kancellária és hivatalnokai a 16–18. században*, Budapest 2019.
- FENCL, Tomáš, *Pořádání knih fondu Archiv města Domažlice*, in: *Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2006, Plzeň 2007*, s. 44–53.

- FIALA, Zdeněk, *Diplomatika jedna nebo dvě*, Archivní časopis 10, 1960, č. 1, s. 1–18.
- FOLKENS, Christopher – ROTHMANN, Michael, *Kodifizierung der Kommunikation. Serieller Briefverkehr zwischen Nürnberg und Frankfurt zu Messzeiten*, in: Mechtild Habermann et al. (ed.), *Post aus Nürnberg. Interdisziplinäre Forschungen zu den Briefbüchern des 15. Jahrhunderts*, Nürnberg 2024 (= Nürnberger Forschungen. Bd. 34), s. 19–44.
- GRÜNHAGEN, Colmar (ed.), *Die Correspondenz der Stadt Breslau mit Karl IV. in den Jahren 1347–1355*, Archiv für österreichische Geschichte 34, 1864, s. 345–370.
- HESSE, Peter – ROTHMANN, Michael, *Zwischen Diplomatie und Diplomatie – Städtische Briefbücher als serielle Schlüsselzeugnisse städtischer Kommunikation im deutschen Spätmittelalter. Die Kölner Briefbücher von 1418 bis 1424. Ein Werkstattbericht*, Geschichte in Köln 52, 2005, s. 69–88.
- HLAVÁČEK, Ivan, *König Wenzel und Görlitz. Beziehungen zwischen Zentral- und Lokalgewalt im Spiegel der Verwaltungsgeschichte des ausgehenden 14. Jahrhunderts*, in: Ivan Hlaváček, Höfe – Residenzen – Itinerare, Praha 2011, s. 43–56.
- HÜBNER, Klara, *Im Dienste ihrer Stadt. Boten- und Nachrichtenorganisationen in den schweizerisch-oberdeutschen Städten des späten Mittelalters*, Ostfildern 2012.
- HULINSKÝ, Jindřich – DURAS, František, *Seznam historických archiválií města Slaného*, Slaný 1922.
- JIREČEK, Hermenegild (ed.), *Codex iuris Bohemici II/4*, Praha 1898.
- KADERÁBEK, Josef, *Komunikace jako nástroj disciplinace a zdroj moci? Jaroslav Bořita z Martinic, jeho úředníci a město Slaný ve třicátých a čtyřicátých letech 17. století*, in: Marta Hradilová – Marie Tošnerová (ed.), *Jakž lidé hodnověrní zprávu činí. Formy písemné komunikace v raném novověku*, Praha 2018, s. 45–57.
- KADERÁBEK, Josef, *Nerovný boj o víru. Páni z Martinic a rekatolizace města Slaný (1600–1665)*, Praha 2018.
- KÁLLAY, István, *Szabad királyi városaink gazdálkodása 1740–1780 között*, Századok 1966.
- KALOUSEK, Josef (ed.), *Dopisy rodů Hradeckého a Rosenberského z let 1478–1506*, in: Archiv český, X, Praha 1890, s. 1–120.
- KELLER, Katrin – SCHEUTZ, Martin – TERSCH, Harald (edd.), *Einmal Weimar – Wien und retour. Johann Sebastian Müller und sein Wienbericht aus dem Jahr 1660*, Wien 2005.
- KERSKEN, Norbert, *Die Oberlausitz von der Gründung des Städtebundes bis zum Übergang an das Kurfürstentum Sachsen (1346–1635)*, in: Joachim

- Bahlcke (ed.), *Geschichte der Oberlausitz: Herrschaft, Gesellschaft und Kultur vom Mittelalter bis zum Ende des 20. Jahrhunderts*, Leipzig 2001, s. 99–142.
- KHEVENHÜLLER-METSCH, Johan Joseph, *Aus der Zeit Maria Theresias. Tagebuch des Fürsten Johann Josef Khevenhüller-Metsch, kaiserlichen Obersthofmeisters 1742–1776*, ed. Khevenhüller-Metsch, Rudolf – Schlitter, Hans – Breunlich-Pawlik, Maria – Wagner, Hans, Bd. 1–8, Leipzig – Wien 1907–1972.
- KLIMEŠ, Vladimír, *Čítanka k dějinám českého a slovenského novinářství I*, Praha 1964.
- KLUGE, Mathias Franc, *Die Macht des Gedächtnisses. Entstehung und Wandel kommunaler Schriftkultur im spätmittelalterlichen Augsburg*, Leiden 2014.
- KMOCHOVÁ, Romana, *„I přišli k nám tito soldáti...“ Město Slaný za třicetileté války optikou pramenů městské kanceláře*, diplomová práce na FF UK, Praha 2015 (jako rigorózní práce 2016).
- KMOCHOVÁ, Romana, *„Nulla calamitas sola. Jedna těžkost druhou volá!“ Správa města Slaný za třicetileté války*, Theatrum historiae 16, 2015, s. 77–104.
- KODADOVÁ, Václava, *Korespondence purkmistra a rady města Českých Budějovic s Bohunkou z Pernštejna a na Hluboké v letech 1545–1548*, Staré Budějovice. Sborník příspěvků k dějinám královského města Českých Budějovic 2, 2006, s. 115–162.
- KOLDA, Vlastimil, *Listy purkmistra a rady města Hradiště hory Tábor do Českých Budějovic. Část 1. – 1505 až 1538*, Táborský archiv 8, 1997–1998, s. 37–46.
- KOLDA, Vlastimil, *Listy purkmistra a rady města Hradiště hory Tábor do Českých Budějovic. Část 1. – 1505 až 1538, dodatek*, Táborský archiv 9, 1999, s. 121–129.
- KOLDA, Vlastimil, *Listy purkmistra a rady města Hradiště hory Tábor do Českých Budějovic. Část 2. – 1538 až 1550*, Táborský archiv 10, 2000–2001, s. 291–319.
- KOLDA, Vlastimil, *Tato kniha jest koupena z Budějc od knihaře. Knihaři a knihařství v Českých Budějovicích od 14. století po současnost*, České Budějovice 2011.
- KOLDA, Vlastimil, *Tři drobnosti k dějinám Tábora z českobudějovického městského archivu*, Táborský archiv 11, 2002, s. 139–145.
- KÓNYA, Peter (ed.), *Dejiny Uhorska (1000–1918). Medzi Viedňou a Istanbulom*, Prešov 2013.
- KÖPL, Karel (ed.), *Dopisy úřadu podkomořského Budějovským z let 1412–1526*, in: Archiv český, VII, Praha 1887.

- KOVÁŘ, Daniel, Čtyři doklady o počátcích těžby stříbra na panství Krajířů z Krajku, Vlastivědný sborník Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska 24, 2012, s. 132–135.
- KOVÁŘ, Daniel, Dokumenty k událostem let 1546–1547 z Archivu města Českých Budějovic, SAP 68, 2018, č. 2, s. 472–585.
- KOVÁŘ, Daniel, Listy dobrého přátelství. Korespondence mezi Českými Budějovicemi a Vodňany z první poloviny 16. století, Vodňany a Vodňansko 9, 2013, s. 79–120.
- KOVÁŘ, Daniel, Listy dobrého přátelství II. Dodatek k edici pramenů z Archivu města Českých Budějovic k dějinám Vodňan v první polovině 16. století, Vodňany a Vodňansko 11, 2019, s. 49–70.
- KOVÁŘ, Daniel, Listy o víně, silnicích a clu. Korespondence mezi městy Pískem a Českými Budějovicemi z první poloviny 16. století, in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2013, Písek 2014, s. 59–76.
- KOVÁŘ, Daniel, Strípek k nejstarším dějinám pivovaru v Žirovnici, Vlastivědný sborník Pelhřimovska 23, 2017, s. 107–110.
- KOVÁŘ, Daniel, Tažení Budějovických proti Turkům v roce 1543 (o válečné výpravě, která málem skončila ve vinicích Weinviertelu), Jihočeský sborník historický 83, 2014, s. 413–424.
- KOVÁŘ, Daniel, Z listáře jihočeské šlechty (Příspěvek ke způsobům zpravodajství v 16. století), Výběr 48, 2011, s. 107–109.
- KRENZ, Julian, „von todes wegen abgangen“ – Die Tode Ruprechts I., Sigismunds I. und Albrechts II. in den Nürnberger Briefbüchern und das „Nachrichtenzentrum“ Nürnberg, in: Mechtild Habermann et al. (ed.), Post aus Nürnberg. Interdisziplinäre Forschungen zu den Briefbüchern des 15. Jahrhunderts, Nürnberg 2024 (= Nürnberger Forschungen. Bd. 34), s. 155–171.
- KRISTEN, Zdeněk, Listy poselací a jejich registra v královské kanceláři české až do Bílé Hory, Časopis archivní školy 5, 1927, s. 1–109.
- KRUMMHOLZ, Martin, Stavební historie a krajinářská koncepce Lázní Libverda, Umění 65, 2017, s. 557–566.
- KŘESADLO, Karel, K dějinám města Slaného do porážky husitské revoluce, in: Středočeský sborník historický 8, 1973, s. 55–69.
- KŘESADLO, Karel, K dějinám města Slaného v 15. a 16. století, in: Středočeský sborník historický 9, 1974, s. 119–134.
- KŘESADLO, Karel, Městské knihy, kancelář a správa ve Slaném v polovině 16. století, diplomová práce na FF UK, Praha 1969.
- KUBEŠ, Jiří, Kryštof Václav z Nostic. Deník z cesty do Nizozemí v roce 1705, Praha 2004.

- KUBEŠ, Jiří, Trnitá cesta Leopolda I. za říšskou korunou (1657–1658), Volby a korunovace ve Svaté říši římské v raném novověku, České Budějovice 2009.
- KUBISKA-SCHARL, Irene – PÖLZL, Michael, Das Ringen um Reformen. Der Wiener Hof und sein Personal im Wandel (1766–1792), (= Mitteilungen des österreichischen Staatsarchivs 60/2018), Wien 2018.
- KUBŮ, František, Georg von Podiebrad und die Stadt Eger, in: André Thiemme – Uwe Tresp (ed.), Eger 1459: Fürstentreffen zwischen Sachsen, Böhmen und ihren Nachbarn: Dynastische Politik, Fürstliche Repräsentation und kulturelle Verflechtung. Cheb 1459: setkání panovníků Saska, Čech a jejich sousedů: dynastická politika, panovnická reprezentace a kulturní vazby, Döbel 2011, s. 294–306.
- KUBŮ, František, Chebský městský stát. Počátky a vrcholné období do počátku 16. století, České Budějovice 2006, s. 49–72.
- KÜRSCHNER, Franz, Jobst von Einsiedeln und seine Correspondenz mit Eger, Archiv für österreichische Geschichte 39, 1868, s. 3–48.
- KÚTIK, Ján et al., Dejiny verejnej správy na území Slovenska (vybrané časti a kapitoly), Bratislava 2018.
- LEDVINKA, Václav – MRÁZ, Bohumír – VLNAS, Vít, Pražské paláce, Praha 1995.
- LEHOTSKÁ, Darina, Bratislavská mestská správa a jej predstavitelia v 15. storočí, Historické štúdie 20, 1976, s. 27–52.
- LEHOTSKÁ, Darina, Príručka diplomatiky, Bratislava 1972.
- LIENING, Simon, Das Gesandtschaftswesen der Stadt Straßburg zu Beginn des 15. Jahrhunderts (= Mittelalter-Studien, Band 63), Ostfildern 2019.
- MACEK, Josef, Jagellonský věk v českých zemích 1471–1526. 3. Města, Praha 1998.
- MACEK, Petr, Příspěvek k dalšímu poznání tvorby Octavia Broggia. Poutní kaple P. Marie v České Kamenici, in: Z minulosti Děčína a Českolipska IV, Ústí nad Labem 1985, s. 195–224.
- MAREŠ, František (ed.), Prokopa písaře Nového Města pražského Praxis cancellariae, Praha 1908.
- MAREŠ, František (ed.), Prokopa písaře novoměstského Česká „Ars dictandi“, Praha 1900.
- MAREŠ, Jan, Vztahy mezi městy Slaný a Louny v polovině 15. století ve světle slánského kopiáře, Slánské rozhovory 2006, s. 14–17.
- MARSCHNER, H., Geschichte der Wallfahrts-Kapelle in B. Kamnitz, b. d.
- MAUÉ, Hermann, Verschlossene Briefe – Briefverschlussiegel, in: Heinz-Dieter Heimann – Ivan Hlaváček (ed.), Kommunikationspraxis und Ko-

- rrespondenzwesen im Mittelalter und in der Renaissance, Paderborn 1998, s. 205–231.
- MERAVIGLIA-CRIVELLI, Rudolf Johann von, *Der böhmische Adel*, Nürnberg 1886.
- MÜLLER, Klaus, *Das kaiserliche Gesandtschaftswesen im Jahrhundert nach dem Westfälischen Frieden (1648–1740)*, Bonn 1976.
- NAGY, István, *A Magyar Kamara: 1686–1848 (= Magyar Országos Levéltár kiadványai, III. Hatóság- és hivataltörténet 3)*, Budapest 1971.
- NEITZERT, Dieter, *Göttingen Boten und Gesandte. Reichweite und Intensität städtischer Kommunikation zwischen 1400 und 1450 (= Göttingen Forschungen zur Landesgeschichte. Band 22)*, Bielefeld 2019.
- NIEDERKORN, Jan-Paul, *Diplomaten-Instruktionen in der Frühen Neuzeit*, in: Anita Hipfinger et al. (ed.), *Ordnung durch Feder und Tinte? Genese und Wirkung von Instruktionen im zeitlichen Längsschnitt vom Mittelalter bis zum 20. Jahrhundert*, Wien 2012, s. 73–84.
- NITECKI, Piotr, *Biskupi kościoła w Polsce*, Warszawa 1992.
- NOVOTNÝ, Michal, *Mates Šlik († 1487), pán z Holíče a Lokte*, in: Jaroslav Havrlant – Jan Mareš – Martin Vostřel (ed.), *Poohří 1. Sídla – správa – společnost. Sborník z konference konané v Lounech 13.–14. května 2011*, Louny 2011, s. 81–98.
- NOVOTNÝ, Robert R., *Státní okresní archiv Kladno a jeho předchůdci. 1. část (Od městských a vrchnostenských kanceláří k městským archivům)*, in: *Studie a zprávy. Historický sborník pražského okolí* 11, č. 2, 2023, s. 31–76.
- NOVÝ, Rostislav a kol., *Soupis městských knih českých od roku 1310 do roku 1526, (= Acta Universitatis Carolinae, Philosophica et historica 4)*, Praha 1963.
- PALACKÝ, František – ŠTERNBERG, Zdeněk, *Dějiny rodu Šternbergů – Geschichte der Familie Sternberg*, Moravský Beroun 2001.
- PALACKÝ, František (ed.), *Dopisy Domažlické od roku 1450 do 1509*, in: *Archiv český*, IV, Praha 1846, s. 230–235.
- PALACKÝ, František (ed.), *Dopisy Tábořské od roku 1441 do 1447*, *Archiv český*, I, Praha 1840, s. 358–389.
- PELLOVÁ, Daniela, *Magistrát Prešov. Kráľovské nariadenia a listy (B 1) (1527–1839). Čiastkový inventár*, Prešov 2001.
- PETTEGREE, Andrew, *The Invention of News. How the World came to know about itself*, London 2014.
- PITZ, Ernst, *Schrift- und Aktenwesen der städtischen Verwaltung im Spätmittelalter. Köln – Nürnberg – Lübeck. Ein Beitrag zur vergleichenden Städteforschung und zur spätmittelalterlichen Aktenkunde*, Köln 1959.

- PLETZER, Karel, Českobudějovický písař a literát Jan Petřík z Benešova, *Jihočeský sborník historický* 28, 1959, s. 17–24 a 40–47.
- POLÍVKA, Miloslav, *Nürnberg als Nachrichtenzentrum in der ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts*, in: Heinz-Dieter Heimann – Ivan Hlaváček (ed.), *Kommunikationspraxis und Korrespondenzwesen im Mittelalter und in der Renaissance*, Paderborn 1998, s. 165–177.
- Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov VIII. Nový pohľad na svet*, Bratislava 2007.
- PRAŽÁKOVÁ, Kateřina, *Obraz Polsko-litevského státu a Ruska ve zpravodajství české šlechty (1450–1618)*, České Budějovice 2015.
- RAK, Petr, *Správa města Kadaně v letech 1465–1620*, Ústí nad Labem – Praha 2014.
- RÜBSAMEN, Dieter, *Das Briefeingangregister des Nürnberger Rates für die Jahre 1449–1457 (= Historische Forschungen 22)*, Sigmaringen 1997.
- RYCHLÍK, Jan – POKORNÝ, Milan – ZELENKOVÁ, Anna – GBŮR, Ján, *Dějiny Slovenska*, Praha 2024.
- SEGGERN, Harm von, *Herrschermedien im Spätmittelalter. Studien zur Informationsübermittlung im burgundischen Staat unter Karl dem Kühnen (= Kieler Historische Studien, Band 41)*, Ostfildern 2003.
- SCHULZ, Václav (ed.), *Listy do Budějovic zaslané z let 1405–1526*, in: *Archiv český*, XXI, Praha 1903, s. 186–274.
- SCHULZ, Václav (ed.), *Listy do Kouřimě zaslané 1422–1513*, in: *Archiv český*, XVIII, Praha 1900, s. 401–560.
- SCHULZ, Václav (ed.), *Listy do Kouřimě zaslané 1513–1525*, in: *Archiv český*, XXI, Praha 1903, s. 1–185.
- SIEGL, Karl, *Alt-Eger in seinen Gesetzen und Verordnungen*, Augsburg 1929.
- SIEGL, Karl, *Seznam majitelů měšťanských domů v Chebu/Verzeichnis von Besitzern Alt-Egerer Häuser. Purkmistři města Chebu v letech 1282–1296 a členové městské rady v letech 1384–1777/Die Bürgermeister der Stadt Eger von 1282 bis 1926 und Ratsherren, Gerichtsherren und Gemeinherren in Alt-Eger von 1384 bis 1777*, Cheb 2001.
- SMETANA, Jan, *Rumburk. Město v českém Nizozemí*, Rumburk 1999.
- SPÁČIL, Vladimír, *Písaři a kanceláře města Olomouce do roku 1786*, Olomouc 2001.
- SPÁČILOVÁ, Libuše – SPÁČIL, Vladimír – BOK, Václav, *Glosář starší němčiny k českým pramenům. Glossar des älteren Deutsch zu böhmischen Quellen*, Olomouc 2014.
- SPÄTH, Sabrina, *Das älteste Nürnberger Briefbuch (1404–1408). Struktur, Inhalt und Auswertung (= Nürnberger Werkstücke zur Stadt- und Landesgeschichte, Band 78)*, Nürnberg 2022.

- STERNECK, Tomáš, *Korespondence královského města Českých Budějovic s rožmberským úředníkem Petrem Doudlebským z Doudleb (†1550). I. Dopisy z let 1532–1545*, Výběr 41, 2004, s. 120–156.
- STERNECK, Tomáš, *Korespondence královského města Českých Budějovic s rožmberským úředníkem Petrem Doudlebským z Doudleb (†1550). II. Dopisy z roku 1546*, Výběr 41, 2004, s. 240–271.
- STERNECK, Tomáš, *Z korespondence mezi Českými Budějovicemi a Brnem v polovině 16. století*, Brno v minulosti a dnes. Sborník příspěvků k dějinám a výstavbě Brna 18, 2005, s. 557–587.
- STERNECK, Tomáš (ed.), *Věrnost a zrada v ohroženém městě. Prameny k politické komunikaci Českých Budějovic na počátku stavovského povstání (1618)*, Praha 2019.
- STUHLÁ, Pavla, *Prachatický vikariát 1676–1750. Vybrané otázky církevní správy*, Praha 2004.
- STURM, Heribert, *Districtus Egranus. Eine ursprünglich bayerische Region (= Historischer Atlas von Bayern. Teil Altbayern, Reihe 2, Band 2)*, München 1981.
- STURM, Heribert, *Eger. Geschichte einer Reichsstadt*, Augsburg 1961.
- SULITKOVÁ, Ludmila, *Úřední písemná kultura ve městě. Výsledky systémové analýzy pro středověk a raný novověk na příkladu královského města Brna*, in: *Úřední písemná kultura v českých a moravských městech ve středověku a raném novověku (= Documenta Pragensia Supplementa 9)*, Praha – Dolní Břežany 2018, s. 9–78.
- ŠIMEČEK, Zdeněk, *Počátky novinového zpravodajství v českých zemích (Do devadesátých let 18. století)*, Brno 2011.
- ŠIMŮNEK, Robert, *Správní systém šlechtického dominia v pozdně středověkých Čechách. Rožmberská doména 1418–1472*, Praha 2005.
- ŠPIESZ, Anton, *Slobodné kráľovské mestá na Slovensku v rokoch 1680–1780*, Košice 1983.
- ŠVENDA, František de Paula, *Druhý železný obraz města Králové Hradce nad Labem*, Rozdíl II, Hradec Králové 1802.
- ŠVENDA, František de Paula, *Druhý železný obraz města Králové Hradce nad Labem*, Rozdíl II, Hradec Králové 1802; Rozdíl III, Hradec Králové 1803.
- ŠVENDA, František de Paula, *Druhý železný obraz města Králové Hradce nad Labem*, Rozdíl IV, Hradec Králové 1804.
- ŠVENDA, František de Paula, *Druhý železný obraz města Králové Hradce nad Labem*, Rozdíl II; Rozdíl III, Hradec Králové 1803.
- VALENTA, Aleš, *Dějiny rodu Kinských*, České Budějovice 2004.

- VELIČKA, Tomáš, *Komunikační síť Zhořelce*, in: Lenka Bobková – Mlada Holá – Tomáš Velička – Marius Winzeler – Jan Zdichynec, *Královská Horní Lužice. Panovnická reprezentace – mechanismy vlády – komunikace (= Korunní země v dějinách českého státu VIII)*, Praha 2021, s. 415–471.
- VELIČKA, Tomáš, *Města v žateckém kraji a královští úředníci v době předhusitské*, *Porta Bohemica* 6, 2013, s. 146–193.
- VELIČKA, Tomáš, *Nejstarší registra městské korespondence v zemích Koruny české (do roku 1500)*, in: *Úřední písemná kultura v českých a moravských městech ve středověku a raném novověku (= Documenta Pragensia Supplementa 9)*, Praha – Dolní Břežany 2018, s. 259–282.
- VELIČKA, Tomáš, *Poslové, listy a informace na hranicích korunních zemí: Zhořelec jako informační uzel na sklonku 15. století*, in: Lenka Bobková – Tomáš Velička (ed.), *Doznívající středověk: klíč k podobě České koruny raného novověku (= Korunní země v dějinách českého státu X)*, Praha – Ústí nad Labem 2024 s. 22–36.
- VELIČKA, Tomáš, *Zhořelec jako komunikační centrum v poslední čtvrtině 14. století*, in: Lenka Bobková – Tomáš Velička (ed.), Jan Zhořelecký. Třetí syn Karla IV. (= *Korunní země v dějinách českého státu VII*), Praha 2016, s. 182–203.
- VOIT, Petr, heslo *Titulář*, in: *Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku*, [12. 1. 2025], <https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Titul%C3%A1%C5%99>.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana – KOVÁŘ, Daniel, *K počátkům trhových knih v Čechách zvláště na příkladu královského města Českých Budějovic*, in: Lenka Martínková – Jiří Cukr – Pavel Holub (ed.), *Aliam aetatem alia decent. Pomocné vědy historické ve víru postmoderní doby: tradice versus modernita*, České Budějovice 2024, s. 167–184.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana – ŠEBESTA, Vít, *(Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620*, Hradec Králové – Ústí nad Orlicí 2013.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Historickogeografické determinanty středověkého a raně novověkého vývoje královských měst v Čechách: metodický koncept*, *Český časopis historický* 122, 2024, č. 3, s. 487–513.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *K písemné úřední komunikaci v (raném) novověku (zvláště na příkladu královských měst v Čechách)*, in: *Archivní časopis* 72, 2022, č. 2, s. 103–110.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Královské město Kouřim v 1. polovině 16. století v lokálním a celozemském kontextu*, *Antiqua Cuthna*, dlouhodobě před vydáním.

- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Městské kanceláře a jejich význam pro studium středověkých a raně novověkých urbánních dějin (na příkladu Čech a Moravy)*, in: *Mesto a dejiny* 5, 2016, č. 1, s. 28–50.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Písemná komunikace českých královských měst a její proměny v raném novověku (zvláště na příkladu středních a východních Čech)*, in: Marta Hradilová – Marie Tošnerová (ed.), „Jakž lidé hodnověrní zprávu činí“. Formy písemné komunikace v raném novověku, Praha 2018, s. 11–34.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Písemná komunikace mezi českými královskými městy v době předbělohorské na příkladu Nového Města pražského a polabského pětíměstí*, Praha 2011.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Počátky (králové)hradecké městské diplomatické činnosti a její středověký vývoj*, in: Jana Vojtíšková – Vít Šebesta, (Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620, Ústí nad Orlicí – Hradec Králové 2013, s. 32–36.
- VOJTÍŠKOVÁ, Jana, *Vliv kodifikace Koldínových Práv městských z roku 1579 na vedení městských úředních knih v Čechách*, in: Juraj Šedivý – Ján Valo (eds.), *Formy a premeny diplomatickej produkcie v novoveku I*, Bratislava 2019, s. 136–148.
- WEIGLE, Fritz (ed.), *Die Matrikel der deutschen Nation in Siena (1573–1738)*, Band I, Tübingen 1962.
- WÜST, Wolfgang, *Kommunikation in der Krise. Nürnbergs Ostkorrespondenz vor und während der Hussitenkriege*, *Bulletin der Polnischen Historischen Mission* 11, 2016, s. 381–406.
- WÜST, Wolfgang, *Reichsstädtische Kommunikation in Franken und Schwaben: Nachrichtennetze für Bürger, Räte und Kaufleute im Spätmittelalter*, *Zeitschrift für bayerische Landesgeschichte* 62, 1999, s. 681–707.
- WÜST, Wolfgang, *Süddeutsche Reichsstädte als Informationsdrehscheibe*, in: Wolfgang Wüst – Georg Kreuzer – David Petry (ed.), *Grenzüberschreitungen. Die Außenbeziehungen Schwabens in Mittelalter und Neuzeit* (= *Zeitschrift des Historischen Vereins für Schwaben* 100), Augsburg 2008, s. 305–325.
- ZEMAN, Václav, *Barokní výtvarní umělci v České Kamenici ve světle soupisů poddaných*, in: Otto Chmelík – Marcela Zemanová-Oubrechtová – Václav Zeman (eds.), *Amicae Decini cum honore. Pocta archivářce Heleně Smíškové k pracovnímu jubileu*, Děčín – Litoměřice 2012, s. 88–104.
- ZWIERLEIN, Cornel, *Gegenwartshorizonte im Mittelalter: Der Nachrichtenbrief vom Pergament- zum Papierzeitalter*, *Jahrbuch für Kommunikationsgeschichte* 12, 2010, s. 3–60.

SUMMARY

The best way to capture the transformation of society as a result of its literalization is probably through the environment of the Czech royal cities. Town halls represented a communication environment, the replacement of the oral form of acquisition by the written form can be observed in city offices thanks to the increase in preserved written material. For this reason, the environment of city government is certainly the most attractive segment of public administration at the turn of the Middle Ages and the modern era. Moreover, written communication of cities is studied most frequently and in the most detail by Czech historiography as well as the authors of the contributions to this collective monography.

It should be noted that the research attention is not focused only on the content of the correspondence or its accessibility in the editorial process, but also on the operation of city offices, the actual implementation of communication or its mediation with the help of messengers and envoys. The interest of historiography is also focused on the aristocratic environment, although it is not emphasized as much in this volume. Like any other research, written communication of the early modern period is largely determined by the preserved composition of written sources, which also affects our knowledge of the topic at the turn of the Middle Ages and the modern period.

An exceptional environment in this respect is clearly Cheb, which is evident from the position of this city in the Middle Ages and its strong orientation towards the advanced environment of the empire. Cheb was a communication and information hub that mediated the distribution of information not only to the empire, but also to the east of the Czech Kingdom. A probe into the environment of messengers and messenger networks in this city outlined their role at the end of the Middle Ages. In comparison to the findings and conclusions of other contributions, a number of points of contact and analogies can be found across the gap of time, for example, even for the very different environment of patrimonial administration of the 18th century. Whether it was the occasional employment of messengers without a permanent employment relationship, the method of paying them and, moreover, the records-keeping of these expenses.

The role of messengers was crucial in the process of communication in the Middle Ages and early modern times, as they were the ones who mediated communication. Not only did they convey messages and letters, but also transported and delivered larger documents, official and accounting